

A keleti kérdés.

Monarchiánk és az olasz mozgalmak. Mint látszik a „P. L.”-nak jelentik, külügyi kormányunk nem hajlandó ugyan az Olaszországban jelenleg monarchiánk ellen folyó tüntetéseket tulbecsülni, azonban bizonyos jelentőséget mégis kénytelen volna azoknak tulajdonítani azon esetre, ha az olasz kormány nem nyulna komoly rendszabályokhoz az igaztók megfélemlésére. Ha az ellenséges tüntetések tovább is tartanak, a felszólalás monarchiánk részéről nem fog elmaradni.

Bosznia és Hercegovina okkupációja kérdéseinek alkalmából a „Journal des Debats”, a Kition franczia lap, mely nem csak minden társánál alaposabban ismeri az osztrák-magyar és a keleti viszonyokat, hanem pártatlansága által az egész keleti válság alatt kivált az összes európai zsurnalistikából, érdekes cikket ír Tisza Kálmán debreceni beszédéről, s Magyarország közvéleményéről. E terjedelmes cikk egy részét itt közöljük:

Az angol-török egyezményhez hasonló osztrák-magyar-török egyezmény eszméjét a magyarok melegen fogadták. A magyarok érzik, hogy teljelehen haszontalan volna palástoltatni azon természetes és meg nem szüntethető antagonizmust, mely Ausztria-Magyarországot Oroszországgal köti.

Tudják, hogy ez antagonizmus okát nem szüntethető meg a barátságos osztozkodás. Ez az oka, a miért visszautasítják a magyarok Bosznia és Hercegovina okkupációját, mint pusztán annexiót, — mely egyszerű compensáció volna s arra szolgál, hogy az osztrák-magyar monarchiát közönyös tegye Oroszország további sikerei iránt. Hogy az okkupáció eszméjével kibéküljenek, szükséges, miszerint ez okkupáció ne cél, hanem — mint Cyprus angol megszállása — eszköz legyen. Boszniát és Hercegovinát csak katonai állás gyanánt fogadják el, mely képessé tenné Ausztria-Magyarországot, hogy ellentálljon Oroszországnak minden újabb terjeszkedésének, — hogy megakadályozza a szláv fejedelemségek szövetségét, s hatályosan védje és fenntartsa az európai Törökország megmaradt részeit.

E gondolkodási mód általános Magyarországban, s Tisza Kálmán magyar miniszterelnök, ki tehát Andrássy gróffal egyetemlegesen felelős a bécsi kabinet által követelt politikáért, rendkívül világosan fejezte ki e gondolatot debreceni beszédében. (Itt idézi a „Debats” Tisza beszédének Bosznia és Hercegovina okkupációjára vonatkozó részét.) Csak a feltételek alatt fogadják el a magyarok Bosznia és Hercegovina okkupációját. Csak katonai intézkedést akarnak látni abban, az osztrák-magyar monarchia és Oroszország között kitörendő konfliktus esetére, melyet ők kikerülhetlennek tartanak. A bécsi udvar, a három császárszövetségéhez csatlakozva, eddig keveset törődött, keleti politikájában a magyarok érzelmeivel és politikai eszméivel.

De mindinkább Kelet felé lekötve, s kénytelen levén ez irányban keresni jövődéli feladatait, minő elemre támaszkodhatik inkább, mint a magyar elemre, e bator, erélyes, s oly politikai értelemmel felruházott fajra, mely azt kiválóan képes teszi a neki jutott szerep betöltésére? — Fejtegetve ezután, hogy míg egy katasztrófa esetén, a németek és szlávok menedéket találnának Német- és Oroszországban, addig a magyarok sehol sem lennének támaszra. A magyarokat tehát az önfentartás ösztöne kényszeríti, hogy minden erejökkel támogatassák a dynasztiát keleti feladatának megoldásában. Erre így folytatja: „A magyar faj bator, becsvágyó, egyenlően képes az opponálásra

nünk. Természetesen a hangverseny fénypontját az ő kedves dalai képezték.

Ezekon kívül Bogdán Andor egy csinos magyar ábrándot adott elő zongorán igen nagy gyakoroltsággal. Székely Margit k. a. szavalta a „Tudós macskája” című verset; szavalt még Strevo in asszony is román nyelven egy balladát lelkesen és kifogástalan hangteljesen. Fischer Eszter k. a. is kedves zongorajátékával méltán kiérdemelte a közönség tetszését.

A hangverseny tancvigalomból következett, melyen jelen volt a fürdő legelőkelőbb közönsége. A bál a szó teljes értelmében fényes volt, a minőt Előpatak csak ritkán láthatott a közelebbi években.

Közelebről ismét lesz egy érdekesnek ígérkező hangversenyünk. A mi a fürdő közönség számát és eleganciáját illeti: bátran elmondhatom, hogy 10 év óta Előpatak sem ennyi semilyen közönséget nem látott. A fürdő annyira telve van vendégekkel, hogy már a lakásokban hiány kezd mutatkozni. A mint a vendégek névsorát átpillantám, az előkelő vendégek száma meghaladja az 500-at. Becsületére válnék a külföldi híres fürdőknek is.

Hogy pedig nem unjuk magunkat, hogy a szép fekvésű, természetből is gazdagon megáldott fürdőn még egyéb nemes szórakozásaink is vannak, azt legnagyobb részben dr. Schwartz Zsigmond fürdőorvos urnak köszönhetjük, a ki a mellett, hogy patienteit nagy gondnal és szorgalommal gyógyítja: nem feledkezik meg a kedélyek orvoslásáról sem, nem feledkezik meg a nemes élvezetek biztosító mulatságok rendezéséről sem. Köszönet érte neki is.

r. l.

mint kormányzásra, s így jobb megnyerni támogatását mint kihíni ellenszegülését.

A magyarok, egyébiránt, amely jogosan érzik saját becsüket, érzik egyszerűsége hiányait. Tudják, hogy szükségök van a munka adminisztratív részénél a németek támogatására, kik pótolják jellemök néhány hiányát. A szlávok sokkal jobban megértenek a magyarokkal, mint a németekkel; ez utóbbiak iránt régi, állandó, s bizonyos tekintetben történelmi ellenszenvvel viseltetnek; míg a magyarok iránt való ellenszenvük újabb keltű és mesterseges jellegű: a panszláv propagandában gyökereszik. Úgy látszik tehát, hogy a magyarok Ausztria-Magyarország először lesznek Keleten, de oly először, melynek saját gondolkozása és proprio multija van.

Az bécsi tárgyalásokról, melyek a boszniai okkupáció ügyében Andrássy gróf és Philippovics tábornagynak, másrészt Karatheodory pasa török meghatalmazott között folytak, újabb in csak általánosságban jelentik, hogy az eredmény kielégtetőnek ígérkezik, úgy látszik azonban, hogy a tárgyalások befejezésére még Konstantinápolyból érkezendő utasítások szükségesek. E függő tárgyalások mindazáltal nem tekintetnek elegendő okul arra, hogy az osztrák-magyar csapatok bevonulása elhalasztassék, bár a folyó hó vége előtt nem várható a bevonulás. Zágrábba ma érkeztek meg az okkupáló sereg utolsó csapatai s néhány nap múlva be lesz fejezve a stratégiai fölvonulás. A csapatoknak különben csak kisebb része vonult Zágrábra keresztül; a nagyobb rész Mitovicon és Eszréken át Brood felé nyomult.

Bécs, jul. 18. A Bosznia okkupációját illető tárgyalások nem haladtak odább, sőt tegnap óta több ellentét, mint megegyezett pont lépett előtérbe. Karatheodory határozott nyilatkozatot kíván a bécsi kabinetől, az okkupáció tér és időbeli határolását illetőleg Ausztria-Magyarország absolute megtagadja az ily nyilatkozatot, s legfeljebb csak ama tartomány kiürítését illető katonai egyezményt akart kötni és a berlini béke 25-ik pontja alapján kétségbe vonja a porta azon jogát, hogy többet követelhet. Ha az egyezmény nem jön létre, akkor az okkupáció augusztusig elhalasztatik. Andrássy gróf el van határozva, ha a porta nem enged, Bosznia és Hercegovinának osztrák-magyar köz-igazgatásba való átvételét a porta helybenhagyásával vagy a nélkül, esetleg ellene is, keresztül vinni. — Medved Ali pasa ideérkezett.

A pörös atyafiság.

(Vége.)

No édes magyarom, hát ilyen ez a te kedves ellenzék, a hányféle van; csak szeresd.

Senki pedig azt ne gondolja, hogy én valakit kifigurázni akarok. Bizony mondom, nagyon komoly el, ha ütök is rajta egy tréfával itt-ott.

Mindjárt meglátjuk, ha utánna nézünk, mit mivel el sok szép ellenzék 3 év alatt.

De előbb azt kell nézni, mi munkája volt az országgyűlésnek, ország kormányának?

Ez volt a munkája: adósságot fizetni; okos gazdálkodást kezdeni; egységet kötni Osztrákországgal; és szemmel tartani a világot, mely körülöttünk hajba kapott.

Annyi ez, mint négyfelé hadakozni egyszerre. Hadakozni a hitelezőkkel és az üres zsebbel; hadakozni az emberek közömbösségével, s az isten csapásaival; hadakozni a szomszéd kapzsisága ellen s fuzfang védelmében; és hadakozni az emberi igazság ezernyi törei ellen, amit onnan kivülről vetett ki kaján ellenség hazánk romlására.

Mindez nem volt elég. Hogy a boldogság ki legyen; az ötödik háborút az ellenzék izente meg a kormánynak és a többségnek.

Mert, hátha valahogy nagyon jól találna be ütni minden? Mivé lenne akkor az ellenzék?

Ha a kormány szűkebbre fogta az ország kiadását: azt filléreskedésnek mondták, s szónokoltak nagy nemzeti érdekekről, melyeknél fukarkodni nem szabad.

Ha a kormány a bevételeket emelte föl, erre azt mondták, hogy zsarolás; beszülétek piócákról és a nép véréről, mit ezek a piócák kiszívnak.

Ha a kormány az ország igazgatásán javítani kezdett, nekik semmi se volt jó; ők mindent jobban tudtak, de nem mondták meg hogyan?

Ha a kormány folytatta az alkut Osztrákországgal: akkor kezeit tördelve óbégátták tele az országot, hogy most mindjárt eladják a hazát.

Ha az alkudozás szünetelt, akkor vigyorogva mutogattak újjal a kormányra: ni már kidült a sorból a legény!

Es mikor éppenséggel nem volt mibe bele kötni, azt mondták: nekem nem tetszik az urnak az orra. Es elpöröltek az urnak az orrán, a meddig győzték szusszal.

Nem sokáig győzték volna már.

Megcsömörlött tőlük már az egész ország; s azon vették észre, hogy van is nincs is olyan pogány természet, mely őket bevegye.

Hanem szerencsésükre kitört a török háború. Milyen boldogság az ellenzéknek egy ilyen háború, mikor az ország veszedelme egy hajszálon függ!

Látni való volt, hogy a háború miatt nehezebb küzdelme lesz a kormánynak Ausztriával és mégis kevesebbet fog elérni.

Miért? Azért, mert Magyarországnak, a külső-háború veszedelmével szemközt nem volt szabad végsőig feszíteni a hurt a monarchia két állama közt. Milyen gyönyörűség az ellenzéknek!

Látni való volt, hogy a kormány, a meddig csak becsülettel lehet, ki fog térni a háború elől; különben megérdemelne, hogy kerékbe törjék. Milyen gyönyörűség az ellenzéknek.

Rögtön felkapta a két izgató szót: szakítani kell Ausztriával, és háborúba menni a muszka ellen.

Es ez örütségből egy leleményes számítás feküdt.

Tudták jól hogy a legtöbb ember, a felszínről ítélve s nem törődve a mélyével sokat, így fog gondolkodni: Ausztria elég borsot tört az orunk alá, jó lesz biz azt egy kicsit megtréfnálni. Ami pedig Muszkaországot illeti, no, azt már éppenséggel jó lesz megtréfnálni.

Az ilyen tréfás emberek csak kettőtől feledkeztek meg. Arról, hogy a ki Ausztriával szakít, az nem fog verni muszkat, hanem fog feküdni otthon a szalmában, mert nem bír megmozdulni sem a zilált belső viszonyok miatt, melyek az ily szakítás után bekövetkezének. Es arról, hogy a ki külső háborúba akar bonyolodni, annak legislegelőször otthon kell jó rendbe hozni a szénáját. Különben egy elverik mint a kétfenekű dobót.

Azt még el lehet képzelni, ha valaki így gondolkodik: kibékülök a tőzsomszédommal minden áron, összeálok vele s rajta ütünk a harmadik szomszédon. Az is megjárja, ha valaki így okoskodik: nem békülök ki a tőzsomszédommal semmi áron, inkább elnézem, mint gyújtja ránk mindakettőnk házat a harmadik szomszéd.

De azt mondani, hogy az egyikkel ki nem békülök semmi áron, a másikkal pedig minden áron összefogok veszni; ilyet csak az mondhat aki tartja magát olyan legénynek, hogy valamennyi szomszédjával megbír.

No, meg az is mondhat, akinek a kezéből a fejébe ütött és nem tud hova lenni nagy dicsőségben.

Az ellenzék leleményes számítása tehát ezen alapult. A kormány, mint hű öre a haza érdekének, nem fog szakítani Ausztriával, a külső háborúba való tekintetből, melynek veszedelme a küszöb előtt áll.

De a külső háborút nem fogja erőltetni: először azért, mert a nemzet vére, pénze nem Csáky-szalmája; és másodsor azért, mert háború esetén Ausztria még jobban felemelné az egység árát jól tudja, hogy Magyarország ez esetben mindenbe belenyugodni volna kénytelen, csak hogy otthon nyugalma legyen.

Mi következik ebből?

Ebből az következik, hogy tehát az ellenzéknek mindig igaza lesz. Ha a kormány ki fog egyezni Ausztriával, akkor szidni fogjuk az egyezség miatt; ha ki nem fog egyezni Ausztriával, akkor szidni fogják, miért nem kezd a muszka ellen háborút; ha pedig háborúba keveredik, no, akkor már éppen szidni fogjuk — nem is szidni, hanem átkozni, hogy a nemzet vérét, pénztét pocskolja.

Ez lesz az ellenzék okoskodása.

Meg kell vallani, hogy eleinte be is ütött nekik a szerencse.

A világon mindenha több az olyan ember, a ki a más fejével gondolkodik, s igen boldog volna, ha jól lakni is a más szájával tudna. De mivel ez a másik dolog már nem igen járja, előbb utóbb megint csak visszatér a maga észére.

Igy történt az most is. —

Künle József orsz. képviselő Kézdi-Vásárhelyt és Kovásznán elmondott beszámoló beszéde.

Tisztelt választók!

Ha meggondolom, hogy a közelebbi múlt napokban annyi jeles férfi, pártunk oly kiváló tagjai számoltak be választóinknak: felette nehéznek látom a feladatot, vajjon képes leszek-e önök figyelmét ezuttal csak egy percnyire is lekötmi?

De hát kegyes elnézésüket kikérve iparkodni fogok lehető rövidséggel előadni mindazokat, melyek szükségesek annak megítélésére, hogy mennyiben feleltem meg ez előtt 3 évvel önk kezébe letett programomban tett azon fogadalmamnak: „A haza mindenek előtt!” Ezen jelleg alatt indultam meg a nehéz útra, melyet számomra a bizalom kijelölt.

Ez vezérelte minden léptemet és ma, midőn mint egyszerű választópolgár körükbe visszatérek, egész nyugodtan vetem alá magamat önök ítél-tének. A volt Deák- és balközép-párt egyesüléséből kikerült szabadelvű párt kormányát, melynek hazafiai jó akarataról s indulatáról teljesen meggyőződtem, azon törekvésében, hogy államháztartásunkban az egysúlyi helyreállítás, hogy a monarchia két állama közti mindnyájunk előtt ismeretes kiegyezési kérdések méltányos és teljes megoldást nyerjenek, feltétlenül támogattam és nem szüntem meg támogatni azután sem, hogy láttam, miszerint kormányunk a kiegyezés ügyében azt, a mit tulajdonképen elérni kívánt volna, elérni nem tudja.